

Praha 9. 7. 2010

38

Výskyt tuberkulózy v České republice v roce 2009

Incidence of tuberculosis in the Czech Republic in 2009

Souhrn

Podle dat z Registru TBC se v roce 2009 vyskytlo v ČR 710 případů onemocnění tuberkulózou (tj. 6,8 případů na 100 tis. obyvatel), 482 u mužů a 228 u žen. U cizinců v ČR bylo hlášeno 136 onemocnění. Nejčastější formou onemocnění byla TBC dýchacího ústrojí resp. TBC plic. Nejvíce onemocnění TBC (absolutně i relativně) bylo v nejvyšší věkové kategorii 75+. V témže roce zemřelo na tuberkulózu 43 lidí. V mezinárodním srovnání patříme k zemím s nízkým výskytem této nemoci, a to ve všech krajích ČR.

Summary

According to the TB Registry, in 2009 there were 710 cases of TB in the CR; of that 482 in men and 228 in women. The total represented 6,8 cases per 100 thousand inhabitants. In foreigners there were 136 reported cases. The most frequent form was TB of the respiratory system and of lung. Morbidity was highest (absolutely and relatively) in the oldest age group 75+. 43 persons died from TB. In international comparison the CR belongs to countries with low TB incidence in all its regions.

Případy onemocnění tuberkulózou (TBC) a jinou mykobakteriózou jsou povinně hlášeny do Registru tuberkulózy (RTBC), který je součástí Informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví a je provozován jako webová aplikace s centrální databází. Správcem RTBC je Ministerstvo zdravotnictví (odbor strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví), zpracovatelem na celostátní úrovni je Koordinační středisko pro resortní zdravotnické informační systémy (KSRZIS). Nedílnou součástí Registru je databáze bacilární tuberkulózy (ISBT).

Výskyt TBC onemocnění

Na základě zpracovaných údajů z Registru tuberkulózy bylo v České republice (ČR) v roce 2009 hlášeno 710 případů tuberkulózy (TBC), tj. 6,8 případů na 100 tis. obyvatel. V tomto údaji jsou zahrnuta onemocnění bakteriologicky ověřená i neověřená a TBC všech forem a lokalizací. Rok 2009 se stal rokem s nejnižším počtem oznámených případů onemocnění TBC v dosavadní historii statistického sledování této infekční nemoci. Oproti předchozímu roku 2008 se počet hlášených onemocnění snížil o 169 případů (19 %). V roce 2009 bylo jako nově zjištěné onemocnění hlášeno 688 případů (z toho 463 případů u mužů a 225 u žen). Recidiv TBC bylo oznámeno 22 (19 u mužů a 3 případy u žen). Z hlediska pohlaví se TBC mnohem častěji vyskytuje u mužů než u žen. Ve sledovaném roce bylo u mužů zjištěno 482 případů TBC (9,3 mužů ze 100 tis.). U žen dosáhl počet hlášených případů hodnoty 228 (4,2 žen ze 100 tis.). U obou pohlaví byla převažující diagnózou tuberkulóza dýchacího ústrojí. Bakteriologicky ověřeno bylo 481 případů (68 %).

TBC dýchacího ústrojí

Ze všech hlášených případů tuberkulózy v roce 2009 se 89 % týkalo dýchacího ústrojí, z toho v 95 % byly zasaženy plíce. Tuberkulózou dýchacího ústrojí (DÚ) onemocnělo 632 osob (444 mužů a 188 žen), z toho tuberkulózou plic 598 osob (428 mužů a 170 žen). Na 100 tis. obyvatel tak připadalo 6,0 případů onemocnění TBC dýchacího ústrojí. Bakteriologicky ověřeno bylo 454 případů TBC dýchacího ústrojí, tj. 72 %. Nově zjištěných TBC onemocnění dýchacího ústrojí (ověřených i neověřených) bylo ohlášeno 613, z toho TBC plic 579 onemocnění. Recidiv bylo zaznamenáno 19 a všechny se týkaly plic. Nejčastěji bylo nové onemocnění TBC dýchacího ústrojí zjištěno vyšetřením pro obtíže (74 %), dále následují záchyt při kontrole osob rizikových skupin (8 %), pitva (6 %), vyšetření při kontaktu s TBC (5 %) a jiný způsob zjištění (7 %).

Onemocnění jinou TBC (než TBC dýchacího ústrojí)

Ve sledovaném období bylo hlášeno 78 onemocnění jinou TBC, to znamenalo 0,7 případů na 100 tis. obyvatel. Z hlediska pohlaví se toto onemocnění vyskytovalo ve stejné míře jak u mužů (38 případů), tak u žen (40 případů). Bakteriologicky ověřeno bylo 27 případů, tj. 35 %. Nově zjištěných onemocnění jinou TBC (ověřených i neověřených) bylo 75 a vyskytly se 3 recidivy. Nejčastější diagnózou při jiné TBC byla stejně jako v minulém roce tuberkulózní periferní lymfadenopatie (29 onemocnění), dále tuberkulóza kostí a kloubů (24 případů), tuberkulóza močové a pohlavní soustavy a tuberkulóza kůže (obě onemocnění po 9 případech) a TBC jiných orgánů (7 případů).

Onemocnění mykobakteriózou (jinou než TBC)

Kromě onemocnění tuberkulózou jsou do Registru TBC hlášeny i případy ostatní mykobakteriózy. Toto onemocnění se ve sledovaném roce vyskytlo v 97 případech, což představovalo 0,9 onemocnění na 100 tis. obyvatel. Nově zjištěných mykobakterióz bylo 92, recidiv 5. Bylo zaznamenáno 88 případů mykobakteriózy dýchacího ústrojí a 9 mykobakteriózy mimoplicní.

Výskyt TBC onemocnění z hlediska věku, území, místa narození

Z hlediska věkových skupin se nejvíce nemocných (absolutně i relativně) nacházelo v kategorii osob nad 75 let (21,7 nemocných na 100 tis. osob dané věkové skupiny). U mužů vyšší výskyt onemocnění (nad 10 případů na 100 tis.) můžeme sledovat od věkové kategorie 45–49 let a výše, u žen se zvýšený výskyt objevuje až v poslední sledované kategorii nad 75 let. Ve věkové kategorii 0–14 let bylo hlášeno 7 případů TBC.

Z hlediska územního uspořádání byl nejvyšší výskyt TBC hlášen v kraji Hl. m. Praha (10,3 případů/100tis. obyvatel). Nad republikový průměr se v počtu hlášených případů dostaly ještě kraje Ústecký (9,1 případů/100 tis.), Středočeský (9,0), Plzeňský (8,4), Pardubický (7,6) a Jihomoravský (6,9). Nejnižší nemocnost TBC (3,3) byla v roce 2009 zaznamenána v krajích Jihočeském a Vysočina. Světová zdravotnická organizace a EU považují za kritérium nízké prevalence 20 onemocnění na 100 tis. obyvatel, tuto hranici dlouhodobě nepřesahuje žádný kraj v ČR.

V roce 2009 bylo hlášeno 136 cizinců s TBC onemocněním, což představovalo 19 % ze všech TBC onemocnění v roce 2009. Počet případů onemocnění u cizinců se tak meziročně snížil o 50, tj. 26 %. Za cizince je v tomto případě považována osoba narozená mimo území ČR. V roce 2009 nejvíce nemocných pocházelo z Ukrajiny (34), Vietnamu (30) a Slovenska (26).

Mezi bezdomovci bylo zjištěno 43 případů tuberkulózy, u všech případů se jednalo o TBC dýchacího ústrojí.

Léčba TBC onemocnění

Podle výsledků kontrolních hlášení zaslaných do Registru tuberkulózy trvala léčba nemocných antituberkulotiky nejvíce 27–39 týdnů (252 případů) a 1–26 týdnů (246 případů). Hospitalizace probíhala nejčastěji po dobu 61–90 dnů (195 případů). Nejběžněji podávanými antituberkulotiky byly rifampicin a isoniazid.

Do Registru TBC bylo v roce 2009 hlášeno 43 úmrtí, ve všech případech byla příčinou úmrtí TBC dýchacího ústrojí. Z celkového počtu hlášených úmrtí nebylo 41 osob dříve léčeno antituberkulotiky.

Vypracovala: Ing. Zdeňka Nováková

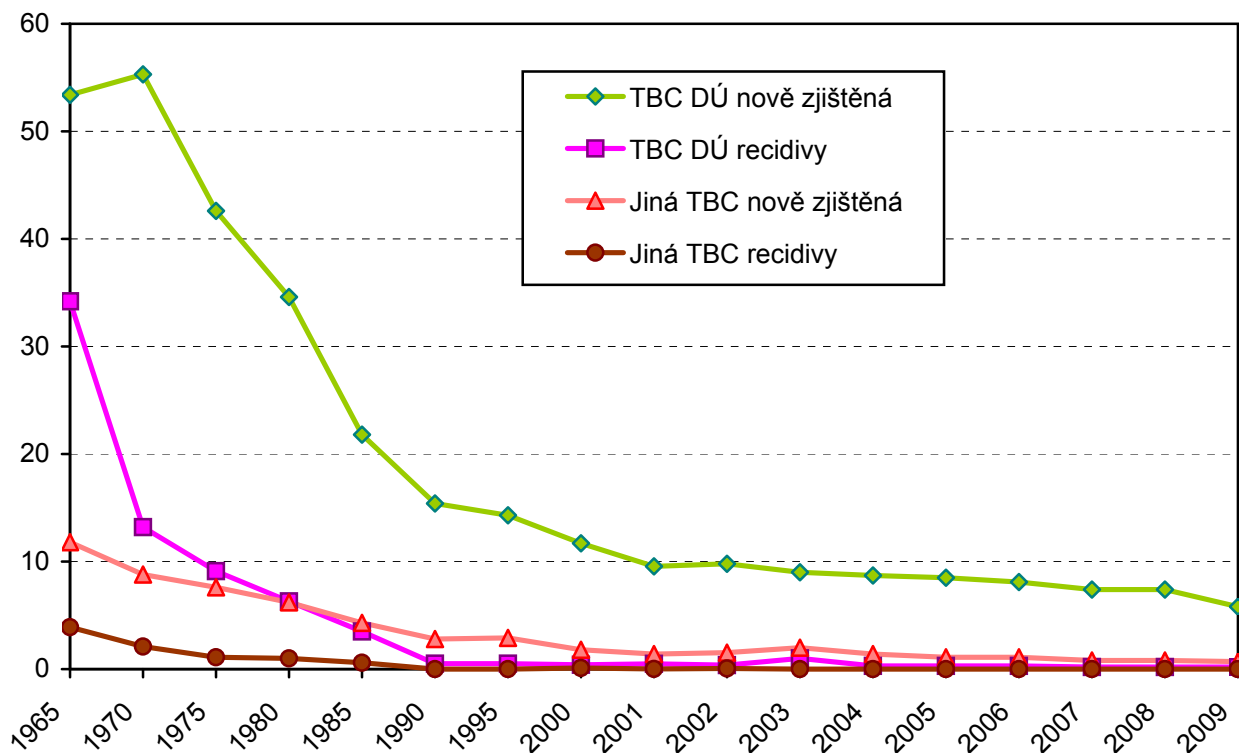
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC v letech 2000–2009

Rok	Hlášená onemocnění TBC			
	dýchacího ústrojí	jiná	celkem	celkem na 100 000 obyv.
2000	1 244	198	1 442	14,0
2001	1 185	165	1 350	13,1
2002	1 037	163	1 200	11,8
2003	1 011	151	1 162	11,4
2004	909	148	1 057	10,4
2005	896	111	1 007	9,9
2006	856	117	973	9,4
2007	790	81	871	8,4
2008	793	86	879	8,4
2009	632	78	710	6,8

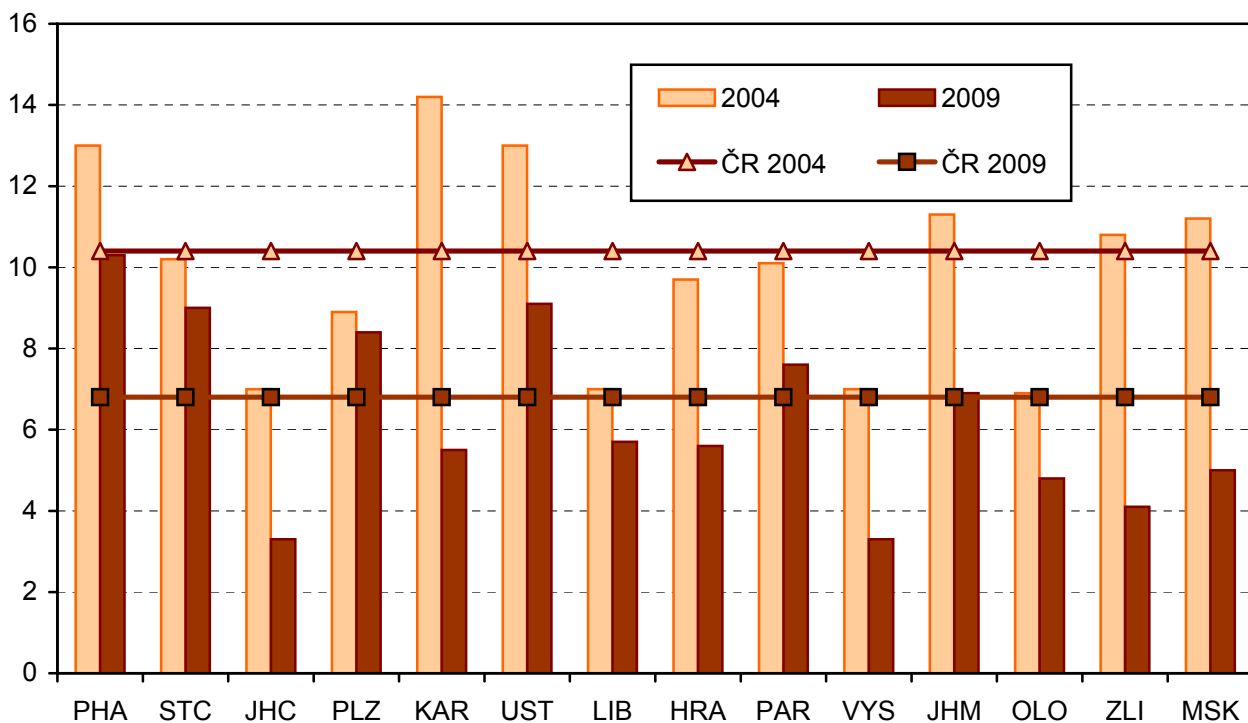
Hlášená onemocnění tuberkulózou v roce 2009 podle věku

Věková skupina	Tuberkulóza dýchacího ústrojí		Tuberkulóza jiná	
	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel	celkem absolutně	na 100 000 obyvatel
0–4	2	0,4	-	-
5–9	1	0,2	-	-
10–14	4	0,9	-	-
15–19	10	1,6	-	-
20–24	26	3,7	3	0,4
25–29	42	5,4	5	0,6
30–34	37	4,0	6	0,6
35–39	38	4,6	4	0,5
40–44	30	4,3	3	0,4
45–49	46	6,9	3	0,4
50–54	63	8,8	8	1,1
55–59	71	9,3	3	0,4
60–64	50	7,0	9	1,3
65–69	50	9,6	7	1,3
70–74	32	8,7	7	1,9
75+	130	18,8	20	2,9
Celkem	632	6,0	78	0,7

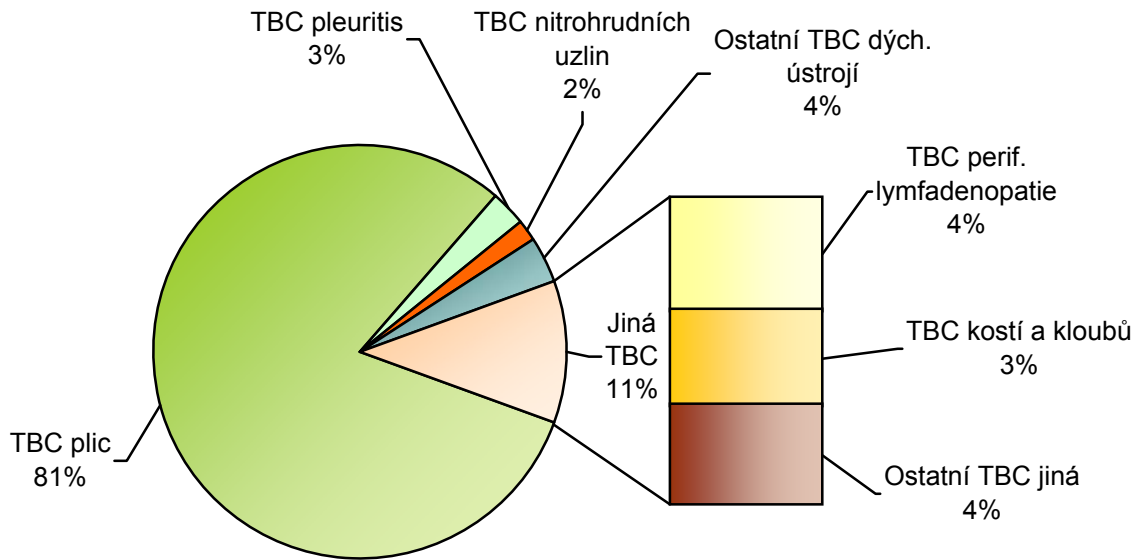
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel

Porovnání hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel v krajích v letech 2004 a 2009

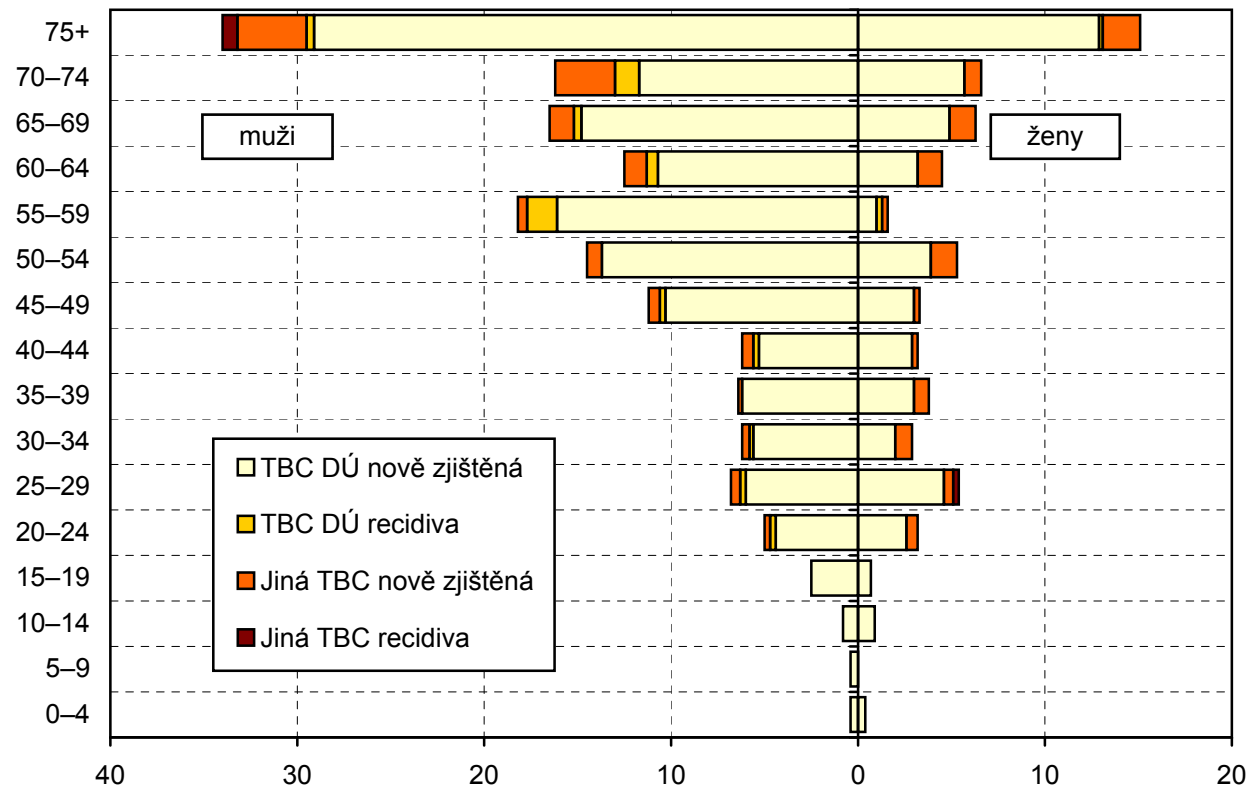

Struktura hlášené TBC podle klasifikační diagnózy, rok 2009

Struktura TBC podle věku a pohlaví, rok 2009

na 100 000 mužů / žen

Poznámka: DÚ - dýchací ústrojí